

HENKISTÄ OMAISUUTTA KOSKEVA VUODEN 2019 PK-YRITYSTEN TULOSTAULU

Tiivistelmä

HENKISTÄ OMAISUUTTA KOSKEVA VUODEN 2019 PK-YRITYSTEN TULOSTAULU

Teettäjä

Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (EUIPO).

laatija KPMG Spain

Lokakuu 2019

Tiivistelmä

HENKISTÄ OMAISUUTTA KOSKEVA VUODEN 2019
PK-YRITYSTEN TULOSTAULU

Vahva ja vakaa talous on olennaisen tärkeä Euroopan unionin (EU) tavoitteiden saavuttamiseksi, ja pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset) ovat keskeisessä asemassa, jotta voitaisiin varmistaa työpaikkojen luominen ja talouskasvu EU:ssa.

Pk-yritysten merkitystä EU:n taloudelle ei voida aliarvioida. EU:n pk-yrityksiä koskevasta vuosikertomuksesta 2017–2018⁽¹⁾ käy ilmi, että pk-yritykset työllistävät kaksi kolmasosaa työntekijöistä ja tuottavat 57 prosenttia EU:n sisällä saatavasta lisäarvosta. On kuitenkin arvioitu, että vain noin 30–60 prosenttia pk-yrityksistä jatkaa toimintaansa yli viiden vuoden ajan. Pk-yritykset tarvitsevat tukea tämän ajan ylittämiseksi, jotta niistä olisi hyötyä EU:n taloudelle. Innovointi on yksi tärkeimpiä syitä yritysten kasvulle ja selviytymiselle.

Innovointi antaa pienille yrityksille mahdollisuuden vahvistua ja kasvaa sekä työllistää entistä enemmän ihmisiä. Se taas kasvattaa ja vahvistaa viime kädessä EU:n taloutta. Innovointiin onkin kannustettava pk-yrityksissä, jotta komission tavoitetta älykkäästä ja kestävästä talouskasvusta voitaisiin tukea.

Henkinen omaisuus on ratkaisevan tärkeässä roolissa innovoinnin edistämiseksi ja antaa innovointiin aikaa, vaivaa ja rahaa sijoittaville tahoille mekanismin, joka suojaa innovaatiota ja auttaa hyödyntämään sitä.

EUIPO:n ja Euroopan patenttiviraston (EPO) yhteishankkeessa nopeasti kasvavista yrityksistä ja teollis- ja tekijänoikeuksista⁽²⁾ havaittiin, että pk-yritykset, joilla on rekisteröityjä teollis- ja tekijänoikeuksia, kasvavat rekisteröinnin jälkeen 21 prosenttia muita todennäköisemmin, ja niistä tulee kymmenen prosenttia todennäköisemmin nopeasti kasvavia yrityksiä. Nopea kasvu on lisäksi vielä todennäköisempää niillä, joilla on useita teollis- ja tekijänoikeuksia.

EUIPO julkaisi vuonna 2016 ensimmäisen henkisen omaisuuden tulostaulun, jossa kerrottiin, miksi pk-yritykset rekisteröivät tai eivät rekisteröi teollis- ja tekijänoikeuksia ja mitä teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä ongelmia niillä on. Tätä tutkimusta on siteerattu useissa poliittisissa asiakirjoissa sekä kansallisella että EU:n tasolla, muun muassa Euroopan komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa teollis- ja tekijänoikeuksista pk-yritysten palveluksessa innovaatioiden ja kasvun edistämiseksi⁽³⁾.

Teollis- ja tekijänoikeuksien loukkausten eurooppalainen seurantakeskus on sitoutunut saattamaan tärkeimmät tutkimuksensa ajan tasalle kolmen vuoden välein. Siksi se antoi KPMG:n tehtäväksi laatia vuonna 2019 uuden tutkimuksen pk-yritysten teollis- ja tekijänoikeuksia koskevista asenteista. Tutkimuksen tavoitteena on saada parempi käsitys siitä, mitä EU:n pk-yrityksissä ajatellaan teollis- ja

⁽¹⁾ [EU:n pk-yrityksiä koskeva kertomus 2016–2017](#)

⁽²⁾ [Nopeasti kasvavat yritykset ja teollis- ja tekijänoikeudet](#)

⁽³⁾ [Euroopan komission yksiköiden valmisteluasiakirja: teollis- ja tekijänoikeudet pk-yritysten palveluksessa innovaatioiden ja kasvun edistämiseksi.](#)

tekijänoikeuksista ja miten niitä käytetään pk-yrityksissä. Päätöksentekijät saavat siitä ajan tasalla olevaa ja merkityksellistä näyttöä, jonka perusteella voidaan laatia toimintalinjoja, joilla lisätään tietoa teollis- ja tekijänoikeuksista ja parannetaan niiden käyttöä.

EUIPO laati Eurostatin tietojen avulla edustavan ja ositetun otoksen pk-yrityksistä EU:n 28 jäsenvaltiossa. Otos suunniteltiin siten, että siinä on väestötasoon nähden ylinäytteitys pk-yrityksiä, joilla on teollis- ja tekijänoikeuksia (noin 50 prosenttia teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoita), jotta teollis- ja tekijänoikeuksien omistamiseen liittyvistä kysymyksistä voitaisiin saada relevantteja tuloksia.

Haastatteluja tehtiin yhteensä 8 349, ja ne kattoivat erikokoisia pk-yrityksiä eri maista ja eri aloilta. Useimmissa tässä raportissa esitetyistä analyyseista pk-yritykset on jaettu kahteen alaryhmään: ne, jotka ilmoittivat olevansa teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoita (4 401), ja ne, jotka ilmoittivat, etteivät ole niiden haltijoita (3 948).

Pk-yrityksiä koskevan vuoden 2016 tulostaulun tavoin pk-yritysten edustajia haastateltiin puhelimitse, ja prosessin pystyi päättämään verkossa. Kyselylomake oli saatavilla 23:lla EU:n kielellä, ja haastattelut tehtiin pk-yrityksen valitsemalla kielellä.

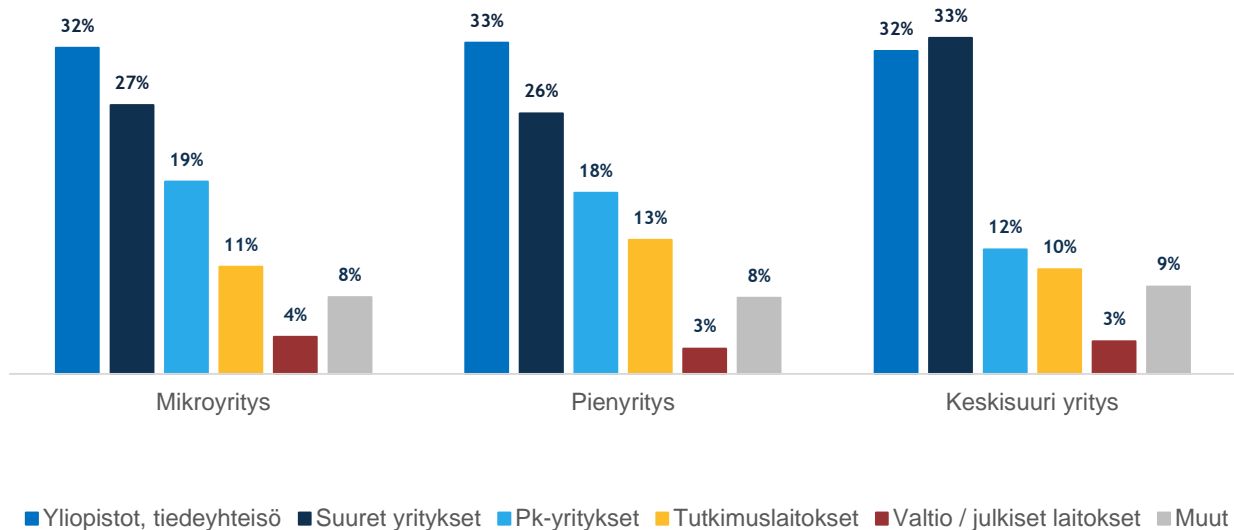
Keskeiset havainnot

Innovointi – näkemykset ja todellisuus

Innovointi on olennaisen tärkeää talouskasvulle, ja pk-yritysten enemmistö (58 %) katsoo olevansa innovatiivinen. Teollis- ja tekijänoikeuksien haltijat ovat todennäköisemmin innovatiivisia. Niistä 73 prosenttia katsookin olevansa innovatiivinen, kun muiden kuin teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoiden osuus on 42 prosenttia. Suurin osa innovoinnista liittyy uusien tuotteiden kehittämiseen. Tällä alalla innovoi 63 prosenttia teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoista ja ei-haltijoista 31 prosenttia.

Lisäksi teollis- ja tekijänoikeuksien haltijat tekevät lähes kaksi kertaa ei-haltijoita todennäköisemmin innovaatioihin liittyvää yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa. Yliopistot ja tiedeyhteisö ovat teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoiden yleisin yhteistyökumppani. Ne ovat mukana lähes kolmasosassa (32 %) tapauksista. Yhteistyötä tekevät ei-haltijat suosivat kumppanuuksia suurten yritysten kanssa (34 %).

Teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoiden yhteistyökumppanit yrityskoon mukaan

Rekisteröidyt teollis- ja tekijänoikeudet ovat tuotteena lähes puolessa (46 %) teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoiden tekemästä yhteistyöstä. Ne joko omistavat teollis- ja tekijänoikeudet tai jakavat niiden omistuksen 76 prosenttia ajasta. Tämä ryhmä katsoo, että tavaramerkit ovat tärkeimpiä teollis- ja tekijänoikeuksia. Ryhmästä 58 prosenttia sanoo, että tavaramerkit ovat ”erittäin tärkeitä” suojaattaessa kykyä saada kilpailuetua innovointitoiminnasta.

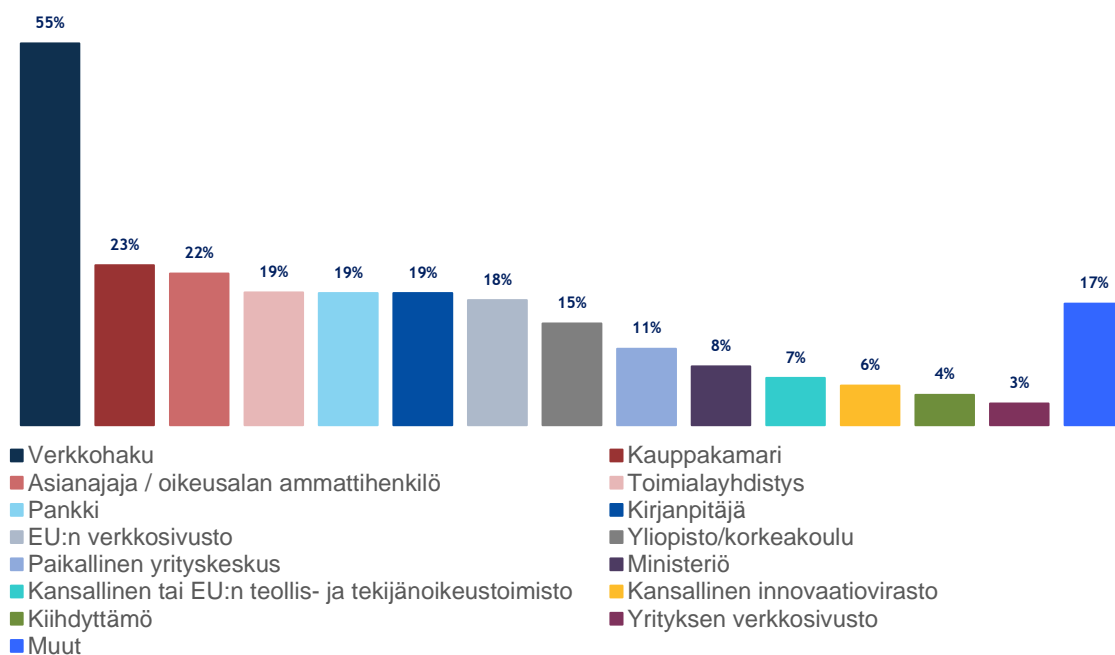
Vertailu suojaustoimenpiteiden merkityksestä teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoiden näkökulmasta (2016–2019)

TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUDET	2019	2016
Tavaramerkki	58 %	38 %
Patentti	32 %	16 %
Tekijänoikeus	21 %	16 %
Malli	24 %	22 %
Maantieteellinen merkintä	12 %	14 %
Kasvinjalostajanoikeus	7 %	2 %
Puolijohdetuotteen piirimalli	6 %	1 %
Hyödyllisyysmalli	11 %	7 %

Teollis- ja tekijänoikeuksien ja tietolähteiden tuntemus

Yritysten tukemiseksi on olemassa lukuisia tietolähteitä, ja pk-yritysten on usein vaikea tietää, mistä niitä pitäisi etsiä. Teollis- ja tekijänoikeuksien omistajien liiketoiminnan kehittämässä yleisimmin käyttämä tietolähde on internet. Ryhmästä 55 prosenttia käyttää tätä menetelmää. Asiantuntijat, kuten kauppakamarit (23 %) ja oikeudelliset neuvonantajat (22 %), ovat muita eniten käytettyjä lähteitä.

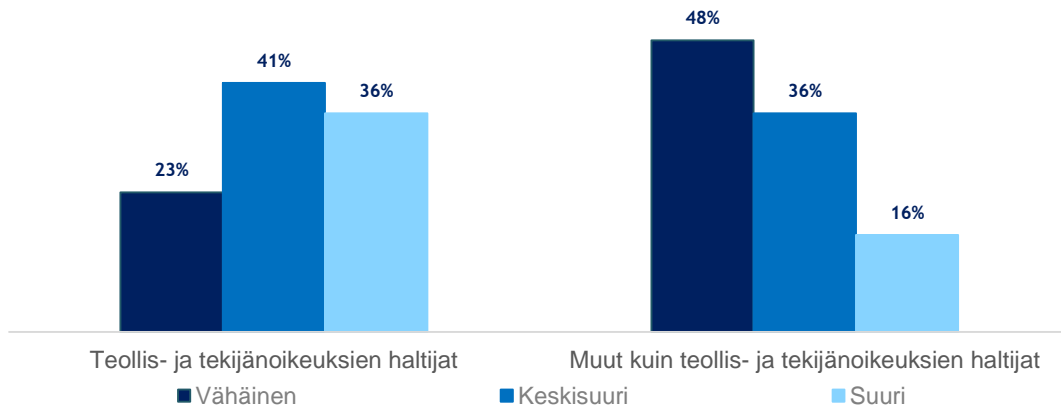
Teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoiden liiketoiminnan kehittämistä koskevat tietolähteet

Hankittaessa tietoja, jotka liittyvät erityisesti teollis- ja tekijänoikeuksien rekisteröintiin, teollis- ja tekijänoikeuksien haltijat hakevat kuitenkin todennäköisemmin tukea oikeusalan ammattilaisilta (50 %). Vain 19 prosenttia yrityksistä, jotka eivät ole teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoita, haki tietoja, ennen kuin päätti olla rekisteröitymättä. Internet oli niiden ensisijainen tietolähde, ja neuvoa hakeneista 26 prosenttia valitsi tämän vaihtoehdon.

Henkisen omaisuuden käyttäminen edellyttää ensin käsitystä siitä, mitä se on ja miten se vaikuttaa liiketoimintaan. Pk-yritykset, jotka ovat teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoita, ovat perehtyneet tähän paremmin kuin ei-haltijat, kuten voi olettaa. Teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoista 77 prosenttia on kohtuullisen tai erittäin hyvin perehtyneitä teollis- ja tekijänoikeuksiin ja ei-haltijoista 52 prosenttia.

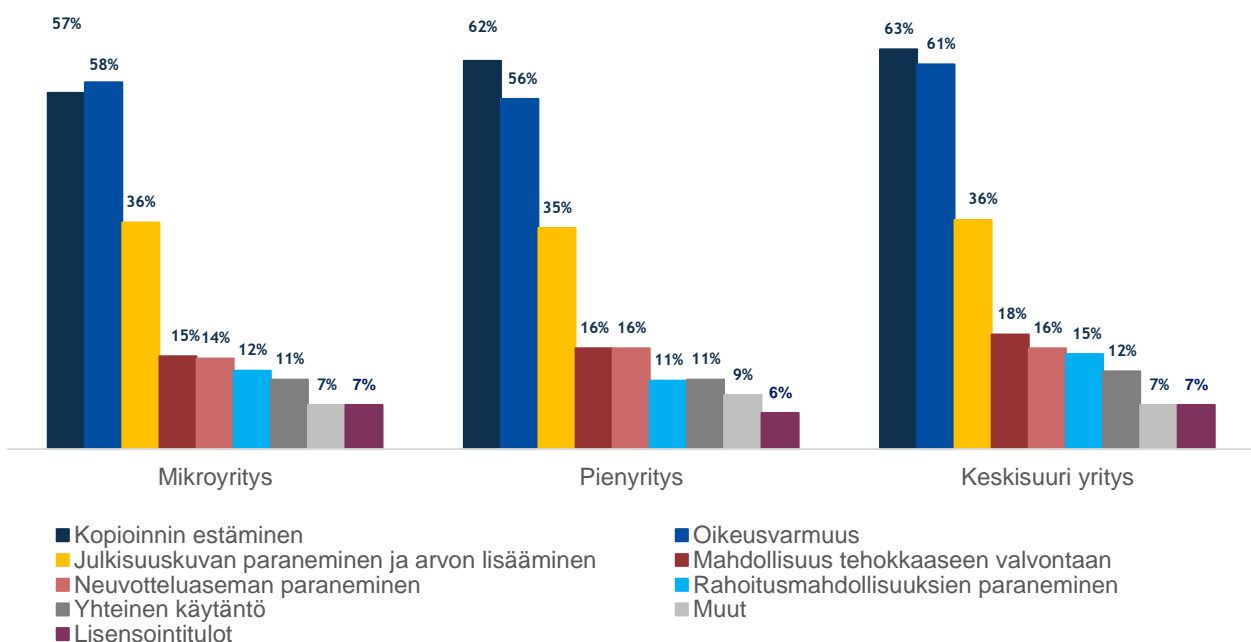
Teollis- ja tekijänoikeuksien tuntemus yhtiön tyytin mukaan

Teollis- ja tekijänoikeuksien rekisteröintiä koskevien päätösten syyt ja vaikutukset

Yksi tärkeimmistä tekijöistä teollis- ja tekijänoikeuksien käytön lisääntymisessä on se, että niiden edut ymmärretään entistä paremmin. Tärkeimmiksi syiksi siihen, miksi teollis- ja tekijänoikeuksia rekisteröidään, teollis- ja tekijänoikeuksia omistavat pk-yritykset ilmoittivat kopioinnin estämisen (59 %), oikeusvarmuuden lisäämisen (58 %) ja yrityksen julkisuuskuvan parantamisen ja lisäarvon (36 %). Järjestys pysyy samana pk-yritysten koosta riippumatta. Mikroyhteisöt korostavat kuitenkin enemmän oikeusvarmuuden merkitystä kuin kopioinnin estämistä.

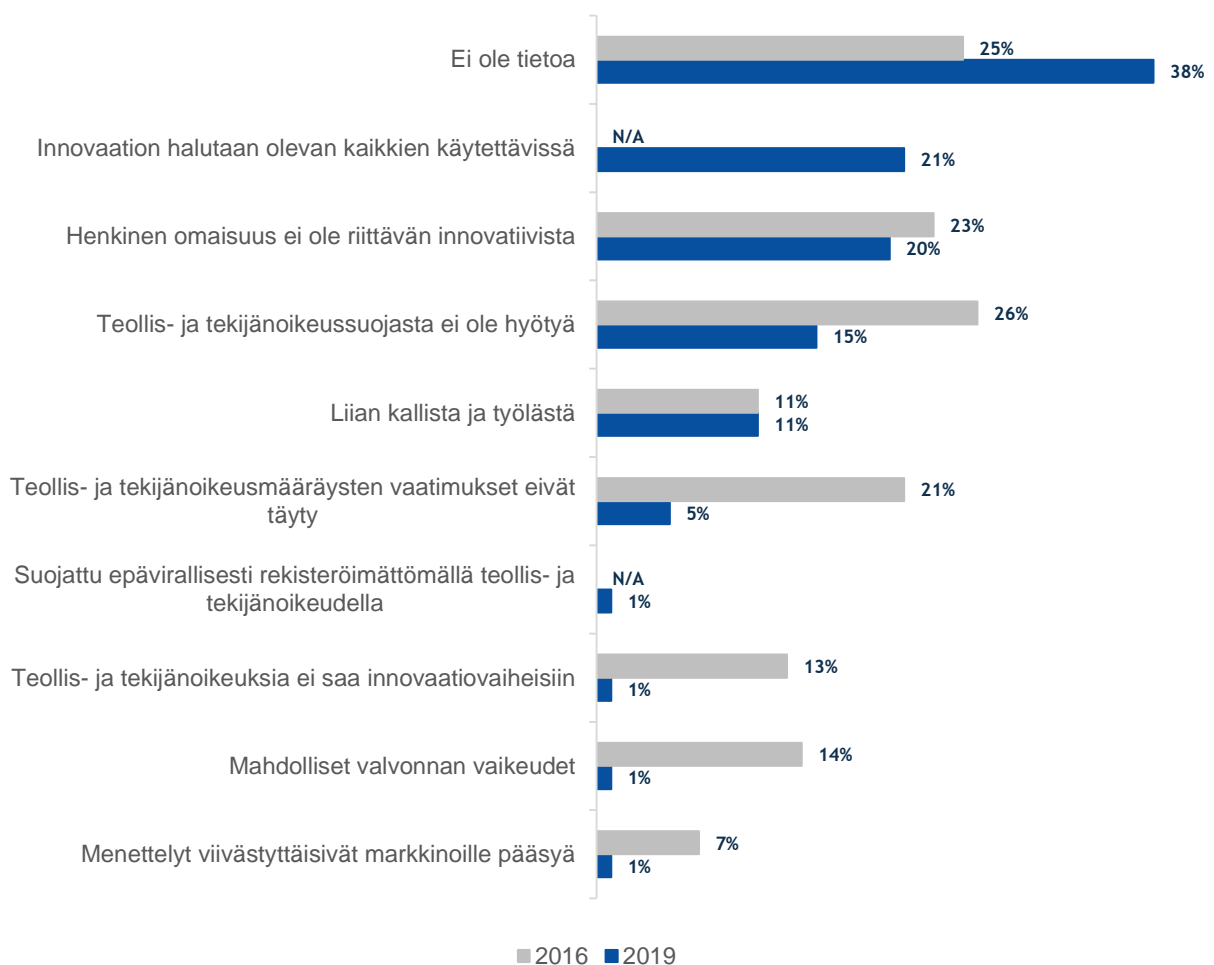
Teollis- ja tekijänoikeuksien rekisteröinnin tärkeimmät syyt yrityksen koon mukaan

Haltijoista 54 prosenttia katsoi, että rekisteröinnillä oli myönteinen vaikutus. Tärkeimmät havaitut vaikutukset olivat maineen kasvu (52 %), liikevaihdon kasvu (39 %) ja lisääntyneet mahdollisuudet päästä uusille markkinoille (37 %). Teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoista vain yksi prosentti katsoi vaikutuksen olevan kielteinen. Tästä joukosta 53 prosenttia katsoi, että rekisteröinnistä koituu liikaa kustannuksia (kuluu sekä aikaa että rahaa). Tämä ei kuitenkaan ole yleinen näkemys, sillä 61 prosenttia teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoista katsoi, ettei teollis- ja tekijänoikeuksien rekisteröinnissä ollut ongelmia.

Niiden osalta, joilla ei ole rekisteröityjä teollis- ja tekijänoikeuksia, tärkein syy rekisteröimättömyyteen oli tiedon puute siitä, mitä henkinen omaisuus on ja mitä hyötyä siitä on. Tämän syyn ilmoittaneiden osuus on kasvanut 25 prosentista 38 prosenttiin vuosina 2016–2019. Ei-haltijoista itse asiassa 61 prosenttia harkitsisi rekisteröintiä, jos niissä ymmärrettäisiin teollis- ja tekijänoikeuksia paremmin. Toiseksi suurin syy rekisteröimättömyyteen vuonna 2019 on pyyteettömämpi – 21 prosenttia pk-yrityksistä halusi, että niiden innovaatiot olisivat vapaasti kaikkien halukkaiden saatavilla.

Tärkeimmät syyt sille, että ei-haltijat eivät rekisteröi teollis- ja tekijänoikeuksia

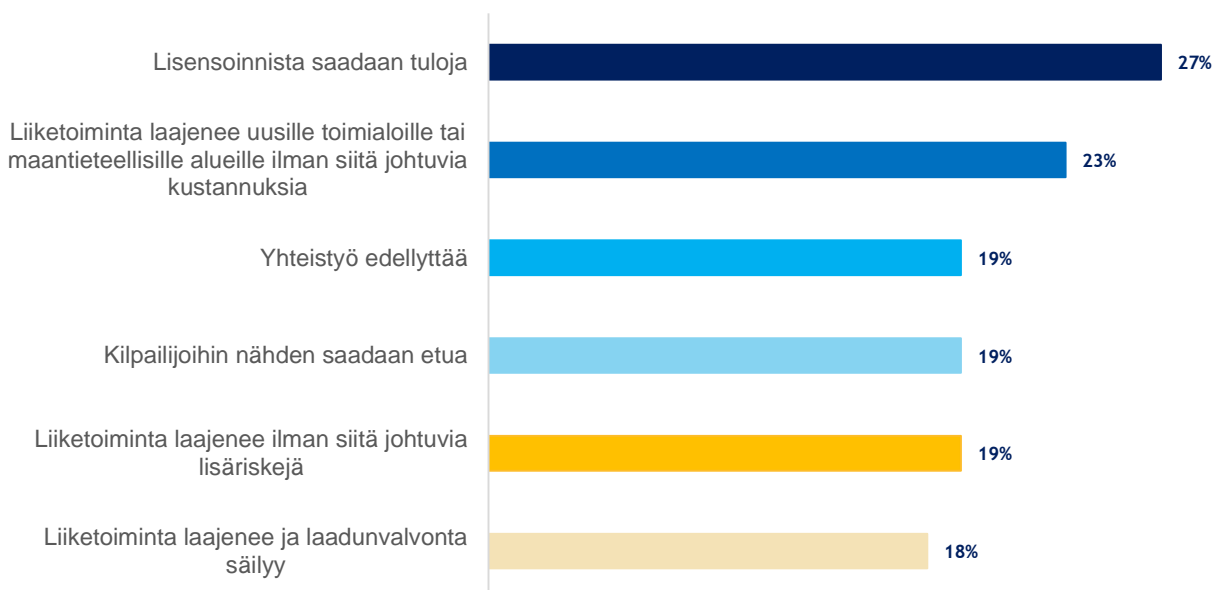
Innovoinnin muuntaminen rahaksi

Pk-yritykset pitävät teollis- ja tekijänoikeuksia usein kustannuksina eikä sijoituksena, koska lisäarvoa ei useinkaan ymmärretä. Vain 25 prosenttia keskisuurista teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoista on tehnyt ammattimaisen arvion aineettomasta omaisuudestaan. Tämä osuus laskee kahteen prosenttiin teollis- ja tekijänoikeuksia omistavissa pien- ja mikroyrityksissä.

Yleinen ymmärryksen puute siitä, miten teollis- ja tekijänoikeuksia voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla, näkyy niiden pk-yritysten määrässä, jotka ovat yrittäneet saada rahoitusta aineettoman omaisuutensa perusteella. Vaikka rahoituksen saatavuus on yksi pk-yritysten suurimmista ongelmista, vain 13 prosenttia teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoista on yrittänyt saada rahoitusta käyttämällä aineetonta omaisuuttaan. Myönteistä kuitenkin on se, että yhdeksän prosenttia on onnistunut siinä.

Kaupallistamisen osalta 24 prosenttia haastatelluista teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoista on allekirjoittanut teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan lisenssin, ja 71 prosenttia niistä lisensoi teollis- ja tekijänoikeuksiaan muille organisaatioille. Tärkeimmät syyt tähän olivat lisätulojen saaminen (27 %) ja laajeneminen uusille aloille (toimialat ja maantieteelliset alueet) ilman siitä johtuvia kustannuksia (23 %).

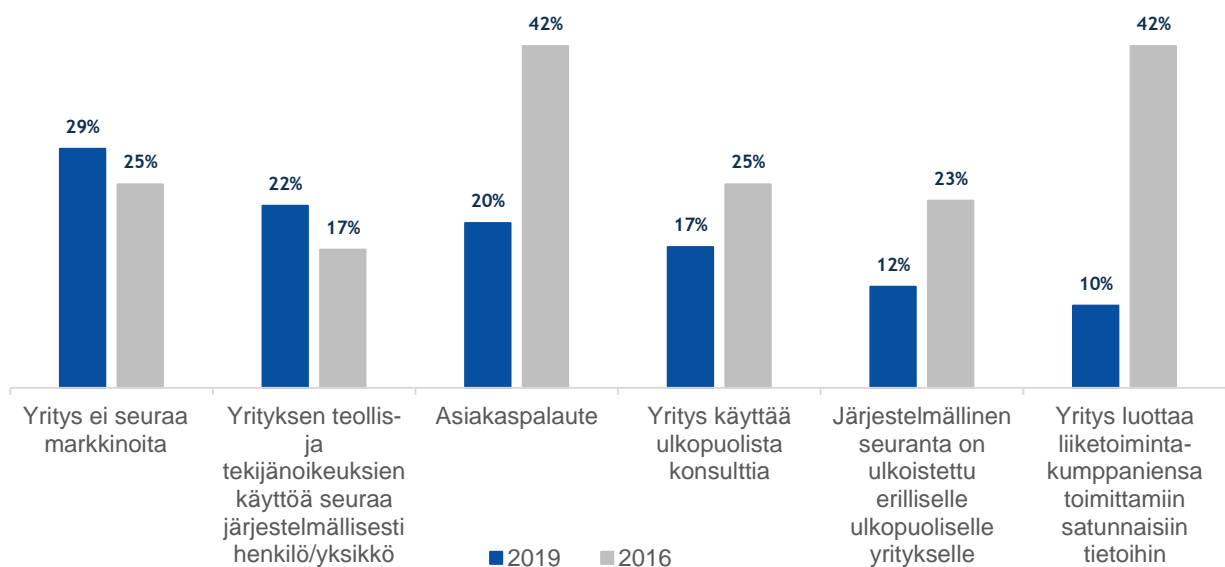
Teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoiden kuusi tärkeintä syytä teollis- ja tekijänoikeuksien lisensoinnille

Valvonta

Teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaaminen voi aiheuttaa pk-yrityksissä huolta. Noin 55 prosenttia teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoista katsoo, että tulevana vuonna suurin uhka niiden teollis- ja tekijänoikeuksille on kilpailijoiden tekemä kopiointi. Teollis- ja tekijänoikeuksien haltijoista 29 prosenttia ei kuitenkaan seuraa markkinoita mitenkään teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksien varalta. Yrityksissä, joissa niin tehdään, yleisimpiä menetelmiä ovat käyttöä seuraava työntekijä tai yksikkö (22 %) ja asiakkailta saadun palautteen käyttäminen (20 %).

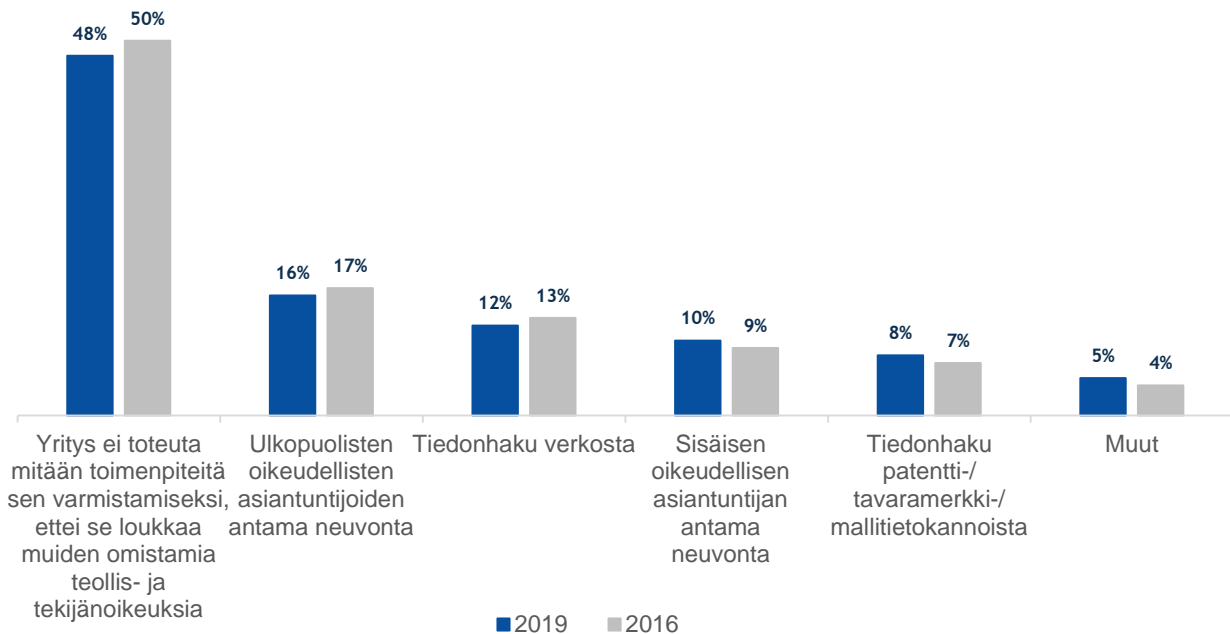
Pk-yritysten teollis- ja tekijänoikeuksien loukkausten seurannassa soveltamat toimenpiteet (2016–2019)

Niiden pk-yritysten määrä, jotka ovat kärsineet teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamisesta viimeksi kuluneiden kolmen vuoden aikana, on laskenut 31 prosentista 24 prosenttiin vuosina 2016–2019. Eniten loukkauksia kohdistui tavaramerkkeihin (48 %) ja sitten patenteihin (24 %). Teollis- ja tekijänoikeusloukkausten yleisimpinä vaikutuksina mainittiin liikevaihdon menetykset (33 %) ja maineelle aiheutuneet vahingot (27 %).

Kun otetaan huomioon vahinko, jonka loukkaus voi aiheuttaa, on huolestuttavaa, että edelleenkin lähes puolet (48 %) pk-yrityksistä ei toteuta toimenpiteitä välttääkseen muiden yritysten teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamista. Yrityksissä, joissa niiden tehdään, tavallisimpia toimenpiteitä ovat oikeudellisten neuvonantajien kuuleminen (16 %) ja verkkotutkimuksen toteuttaminen (12 %).

Vertailu toimenpiteistä, joita pk-yritykset toteuttavat kolmansien osapuolten teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamisen välttämiseksi

Tässä tutkimuksessa tuodaan esiin, että suurin este teollis- ja tekijänoikeuksien rekisteröinnille pk-yrityksissä on tiedon puute siitä, mitä henkinen omaisuus on ja mitä etua siitä voi olla liiketoiminnalle. Monet ottavat mielellään vastaan liiketoimintaansa tukevaa tietoa, mutta tietämystä teollis- ja tekijänoikeuksien eduista on edelleen parannettava.

Jotta pk-yritysten kasvua tässä ympäristössä voitaisiin edistää, teollis- ja tekijänoikeuksista valistavissa viesteissä olisi osoitettava henkisen omaisuuden myönteinen vaikutus pk-yrityksiin niiden liiketoiminnan vahvistamisessa. Tätä tietoa on jaettava pk-yritysten käyttämissä paikoissa ja kanavissa. Tutkimuksesta käy ilmi, että teollis- ja tekijänoikeuksien haltijat ja ei-haltijat käyttävät usein eri kanavia. Myös suurta maakohtaista vaihtelua voi olla, joten tietämyksen levittämiseen tarvitaan räätälöityä lähestymistapaa.

2019 HENKISTÄ OMAISUUTTA KOSKEVA PK-YRITYSTEN TULOSTAULU

Tiivistelmä

Lokakuu 2019